

Krimp en de gevolgen voor het basisonderwijs in de provincie Groningen (update)

Krimp. Wat zijn de gevolgen voor het basisonderwijs in de provincie Groningen? Hoeveel leerlingen en scholen zijn er nog? En wat is de afstand voor Groninger kinderen van huis naar school? Deze factsheet geeft de stand van zaken.

Aantal basisscholen blijft afnemen. Daling gaat sneller dan landelijk.

Op 1 oktober 2015 zijn er 286 basisschoolvestigingen in de provincie Groningen. De dalende trend van de afgelopen jaren zet zich voort. Sinds 2012 zijn in Groningen 28 scholen gesloten. Het aantal scholen daalde daarmee met negen procent in drie jaar tijd. Landelijk daalde het aantal scholen in dezelfde periode met vijf procent.

Tabel 1: Aantal basisschoolvestigingen in Groningen en Nederland, op 1 oktober 2012, 2013 en 2014 (Bron: DUO)

	1-10-2012	1-10-2013	1-10-2014	1-10-2015 ¹	Afname 2012-2015
Groningen	314	304	296	286	28 (9%)
Nederland	6.900	6.807	6.687	6.582	318 (5%)

De (kleine) scholen in beeld.

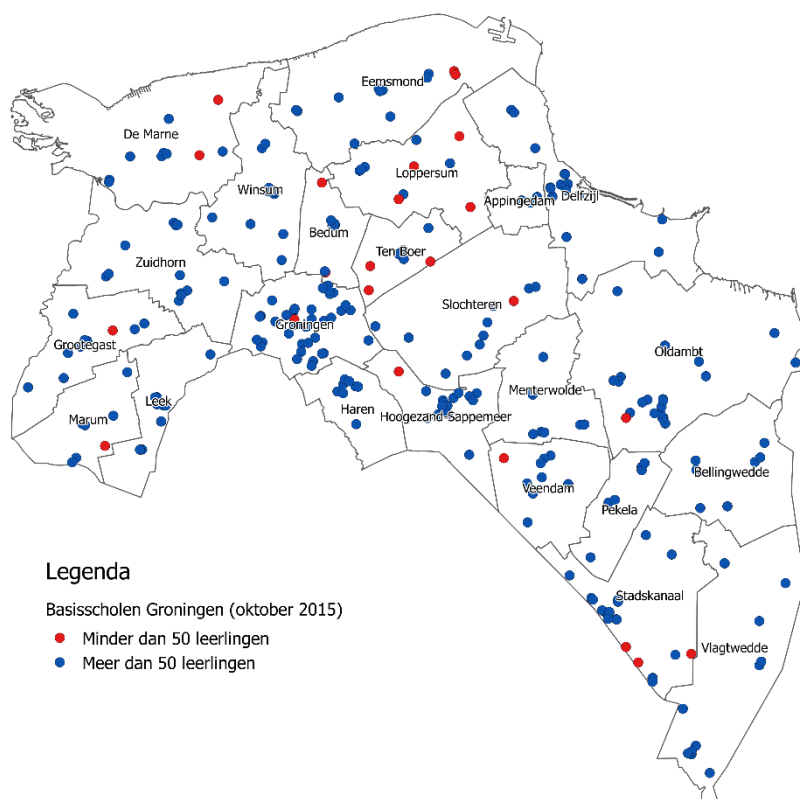
Hoe verspreid liggen de basisscholen in de provincie? We hebben de 286 basisscholen die bij aanvang van het schooljaar 2015-2016 (weer) van start gingen, in kaart gebracht (kaart 1). Kleinere scholen (minder dan 50 leerlingen) staan daarbij met een rode stip weergegeven.

Deze 23 scholen zijn vanwege hun omvang extra kwetsbaar bij krimp. Hoewel de opheffingsnorm niet in alle gemeenten gelijk is en er ook uitzonderingsbepalingen bestaan waardoor een school soms langer open kan blijven, is de absolute ondergrens 23 leerlingen.²

¹ De gegevens over 2015 zijn gebaseerd op voorlopige telgegevens van DUO.

² De opheffingsnorm is afhankelijk van de bevolkingsdichtheid in de gemeente waar de school is gevestigd.

Kaart 1: Kleinere en grotere scholen in de provincie Groningen

De kaart laat zien dat het de scholen in Oost-Groningen relatief ver uit elkaar liggen. Tegelijkertijd zien we een concentratie bij Appingedam/Delfzijl, Hoogezand-Sappemeer en Groningen. Er zijn relatief veel kleine scholen in de gemeenten Loppersum (4), Stadskanaal en Ten Boer (elk 3).

Steeds minder basisschoolleerlingen in de provincie. Gemeenten Groningen en Haren positieve uitzondering.

Behalve de gemeenten Groningen en Haren zagen alle Groningse gemeenten zich in de afgelopen jaren geconfronteerd met dalende leerlingenaantallen. Over de periode 2012 tot 2015 was de afname het grootst in Ten Boer (-13%), gevolgd door Loppersum en De Marne (-12%), Bedum en Menterwolde (-11%). Gemeenten waar de daling de afgelopen twee jaren bovengemiddeld was, zijn rood gearceerd. Gemiddeld nam het aantal leerlingen in de hele provincie, in hetzelfde tijdsbestek, met 4% af.

In absolute aantallen daalde het leerlingaantal het sterkst in de gemeenten Oldambt en Hoogezand-Sappemeer.

Schoolbesturen die ook grotere scholen hebben, kunnen een beroep doen op de uitzonderingsregel van de gemiddelde schoolgrootte en daarmee scholen die onder de gemeentelijke opheffingsnorm komen, langer open houden.

Tabel 2: Aantal leerlingen op de basisscholen, per gemeente, oktober 2012, 2013, 2014 en 2015; absoluut en procentueel verschil. (Bron: DUO)

	2012	2013	2014	2015	Abs. verschil 2012-2015	% verschil 2012-2015
Appingedam	966	925	934	932	-34	-4%
Bedum	981	951	874	871	-110	-11%
Bellingwedde	651	650	625	613	-38	-6%
De Marne	883	849	809	776	-107	-12%
Delfzijl	2.132	2.105	2.030	1.960	-172	-8%
Eemsmond	1.443	1.366	1.314	1.293	-150	-10%
Groningen	12.162	12.257	12.368	12.443	281	2%
Grootegast	1.303	1.269	1.251	1.188	-115	-9%
Haren	1.569	1.568	1.696	1.686	117	7%
Hoogezand-Sappemeer	2.990	2.917	2.803	2.777	-213	-7%
Leek	1.853	1.810	1.767	1.746	-107	-6%
Loppersum	954	879	864	835	-119	-12%
Marum	979	944	902	896	-83	-8%
Menterwolde	1.048	1.016	961	928	-120	-11%
Oldambt	3.212	3.130	3.011	2.920	-292	-9%
Pekela	1.025	951	969	974	-51	-5%
Slochteren	1.427	1.383	1.383	1.357	-70	-5%
Stadskanaal	2.813	2.790	2.653	2.631	-182	-6%
Ten Boer	801	765	741	697	-104	-13%
Veendam	2.318	2.248	2.223	2.197	-121	-5%
Vlagtwedde	1.362	1.348	1.337	1.259	-103	-8%
Winsum	1.439	1.414	1.393	1.317	-122	-8%
Zuidhorn	1.983	1.950	1.933	1.933	-50	-3%
Provincie Groningen	46.294	45.485	44.841	44.229	-2.065	-4%

Van huis naar school: de gemiddelde afstand

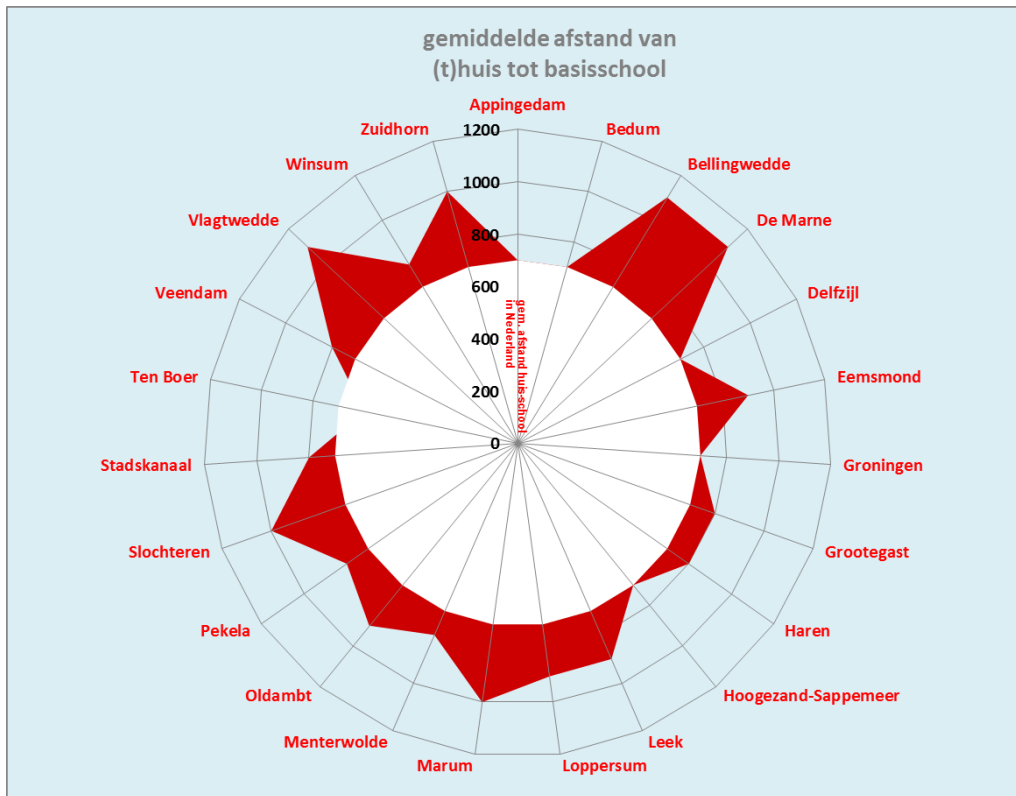
Het Centraal Bureau voor de Statistiek berekent de gemiddelde afstand van huis naar de dichtstbijzijnde school³. De meest recente gegevens gaan over 2014. We zien hier dat het afnemend aantal basisscholen als gevolg van krimp zich ook vertaalt in een toegenomen gemiddelde afstand van huis naar school. In Nederland is deze gemiddelde afstand sinds 2010 met 100 meter toegenomen tot 700 meter.

Onderstaande figuur geeft de afstand (t)huis-school voor de Groninger gemeenten, afgezet tegen het landelijk gemiddelde. We zien dat inwoners van Ten Boer gemiddeld het minst ver hoeven te reizen voor een basisschool (600 meter). Inwoners van Bellingwedde, De Marne en Vlagtwedde moeten met gemiddeld 1,1 kilometer het verste reizen naar een school. Bij het berekenen van de afstand gaat het om de dichtstbijzijnde school. Deze hoeft dus niet in de eigen gemeente te staan.

Voor de helft van de Groninger gemeenten is de gemiddelde afstand van huis naar basisschool toegenomen ten opzichte van 2010. Het gaat om: Bellingwedde, Delfzijl, Eemsmond, Haren, Leek, Loppersum, Marum, Oldambt, Slochteren, Winsum en Zuidhorn. Voor Bellingwedde en Zuidhorn gaat het om een toename van 200 meter, in de andere gemeenten moeten inwoners gemiddeld 100 meter extra reizen naar school.

³ In de zogenaamde nabijheidsstatistieken

Figuur 1: Gemiddelde afstand van huis naar school (in meters), per gemeente (Bron: CBS). Landelijk gemiddelde is 700 meter.

Minder scholen, dus ook minder te kiezen

Door de afname van het aantal scholen blijft er voor ouders minder te kiezen. Hadden Groningers in 2010 gemiddeld nog 7,3 basisschool binnen een straal van 3 kilometer rond hun huis, in 2014 was dit gedaald tot 7,1 school. De verschillen tussen gemeenten zijn groot. Inwoners van De Marne, Bellingwedde, Loppersum hebben binnen een straal van 3 kilometer gemiddeld maar circa 2 scholen om uit te kiezen. Inwoners van de gemeente Groningen bijna 11. Het landelijk gemiddelde is in 2015 11,6 scholen binnen een straal van 3 kilometer.

Tabel 3: Aantal scholen dat inwoners kunnen bereiken binnen een afstand van 3 kilometer van hun huis; gemiddelde per gemeente (Bron: CBS)

	2010	2014
Appingedam	7.4	7.3
Bedum	4.1	4
Bellingwedde	2.4	2.1
De Marne	2	1.9
Delfzijl	8	7.5
Eemsmond	2.8	2.9
Groningen	11.5	10.9
Grootegast	3.2	3.2
Haren	6.8	6.3
Hoogezand-Sappemeer	9.3	9.4
Leek	6.7	6.2
Loppersum	2.4	2.1
Marum	2.7	2.5
Menterwolde	2.8	2.7
Oldambt	5.9	5.8
Pekela	3.4	3.3
Slochteren	2.8	2.7
Stadskanaal	7.7	7.2
Ten Boer	2.6	2.7
Veendam	6	5.9
Vlagtwedde	2.9	2.9
Winsum	3.4	3.5
Zuidhorn	3.8	3.5
Provincie Groningen	7.3	7.1
Nederland	11.9	11.6

De komende jaren zal het aantal leerlingen in Groningen verder dalen. Het is daarmee aannemelijk dat ook het aantal scholen verder zal dalen. Dit leidt tot een grotere reisafstand voor ouders en kinderen, en tot minder keuzemogelijkheden. Met name in dunbevolkte gebieden waar de scholen nu al ver uiteen liggen, is dit een aandachtspunt.

Contactpersonen

Imke Oosting
i.oosting@cmostamm.nl
06 – 835 690 63

Roosje van Leer
r.vanleer@cmostamm.nl
06 – 126 039 53